

בית יוצר
לבניין הרוח
חיל החינוך והנוער

50 שנה

למבצע אנטבה
מבצע "יונתן"

מבצע יונתן

ב- 27 ליוני 1976 נחטף מטוס של חברת התעופה הצרפתית "אייר פראנס" שהיה בדרכו מתל אביב לפריז, צרפת, על ידי שבעה מחבלים, מארגון 'תאי המהפכה' הגרמני, וארגון 'החזית הלאומית לשחרור פלסטין'. לאחר מכן הוטס המטוס בכפייה לשדה התעופה הישן באנטבה, אוגנדה.

ביום השלישי לחטיפה הופרדו הנוסעים היהודים והישראלים משאר הנוסעים, ששחררו. החוטפים ניהלו מו"מ עם ישראל בתיווך שליט אוגנדה אידי אמין, ששיתף עימם פעולה באופן מלא. החוטפים דרשו את שחרורם של 53 טרוריסטים חברי תנועות שונות הכלואים ברחבי העולם, וכן כופר כספי.

בתחילת המו"מ הוצב אולטימטום- אם לא ייענו דרישות המחבלים עד ה- 1 ליולי, יוצאו להורג כל שעה שני בני ערובה עד שהדרישות תענינה, או שכל בני הערובה ייהרגו. תוך כדי המו"מ הסכימו המחבלים להאריך את מועד האולטימטום ל- 4 ביולי, מועד שאפשר למדינת ישראל וצה"ל לתכנן את צעדיהם.

הכוחות יצאו במטוסים שהתחזו למטוסים אזרחיים וטסו בגובה נמוך, על מנת להימנע מזיהוי. בשעה 23:20, ה- 4 ליולי, נחת המטוס הראשון מתוך שלושה, שהכיל כוחות מחטיבת הצנחנים, ומרצדס שתוכננה להיראות זהה לשל אידי אמין, עם כוחות מסיירת מטכ"ל שנועדו לכבוש את שדה התעופה הישן ולחלץ את בני הערובה.

מבצע יונתן

כוחות סיירת מטכ"ל, בפיקוד סא"ל יונתן 'יוני' נתניהו ז"ל, הסתערו עם ג'יפים שהתחזו למלווי המרצדס אל עבר שדה התעופה הישן. התחבולה הצליחה, והחיילים האוגנדים הופתעו. זמן מועט לאחר הפריקה מהרכבים, בעוד הכוח מתקדם רגלית אל בני הערובה, וסא"ל נתניהו בראשו, נפצע סא"ל נתניהו אנושות מירי חייל אוגנדי, שחוסל מיד לאחר מכן.

סא"ל יונתן נתניהו ז"ל מת מפצעיו, וסגנו, משה 'מוקי' בצר, לקח את הפיקוד על הכוח, אשר חיסל את החוטפים שנמצאו בבניין הטרמינל הישן בשדה התעופה ופינה את בני הערובה החוצה למטוס הפינוי. במהלך חילופי האש נהרגו שלושה בני ערובה אזרחי ישראל.

כל בני הערובה פונו למטוסים וחולצו לארץ. חוץ מאחת, שהייתה מאושפזת בבית חולים בקמפאלה, בירת אוגנדה, היא נרצחה בפקודת אידי אמין כנקמה על הצלחת המבצע. במבצע חוסלו כל שבעת המחבלים החוטפים, וכ- 20 חיילים אוגנדים.

המבצע הצליח וזכה להערכה רבה ברחבי העולם המערבי, וממשלות רבות התפעלו מן הפעולה הנועזת והמתוחכמת.

השם הצבאי שניתן למבצע היה "כדור הרעם", אך לאחריו שונה שמו ל-'מבצע יונתן'- על שמו של סא"ל יונתן נתניהו ז"ל, מפקד סיירת מטכ"ל, שנהרג בקרב.

מבצע יונתן

שאלות לדיון:

1. כיצד בא לידי ביטוי ערך השליחות במבצע?
2. מה ניתן ללמוד ממבצע יונתן על חשיבותה של התחבולה ככלי פעולה צבאי? מהי השפעתה של מקצועיות על הצלחתה של תחבולה?
3. אילו ערכים ותובנות עולים מדמותו של סא"ל יונתן נתניהו ז"ל על תפקידו של המפקד הלוחם בצה"ל?

סיכום ודגשי מפקד:

- המבצע ממחיש ומדגיש את ערך השליחות, ואת ערך היסוד הגנת המדינה, אזרחיה ותושביה. לוחמי ומפקדי כוח החילוץ פעלו בעוז ובגבורה, מחוץ לגבולות מדינת ישראל, כאשר לנגד עיניהם הגנה על חיי אדם ושחרורם של בני הערובה, אזרחי מדינת ישראל ובני העם היהודי.
- במבצע זה ניצבת התחבולה, ככלי בעל ערך וגורם מכריע בהשגת המטרה. מקצועיות הכוח היא הבסיס לפעולת התחבולה ולהצלחתה. שיתוף הפעולה בין הכוחות השונים, התכנון המקדים הקפדני, ומקצועיותם של החיילים והמפקדים האמונים על המבצע, תרמו לחילוץ בני הערובה ולהשבתם בשלום לגבולות מדינת ישראל.
- סא"ל יונתן נתניהו ז"ל, היה מפקד סיירת מטכ"ל בנופלו, ולפני כן קצין בחטיבת הצנחנים. הוא נודע כמפקד נערץ, שהנהיג את חייליו ברעות ובכבוד, ומיקומו תמיד בראש הכוח.
- שמעון פרס ז"ל, שר הביטחון בעת המבצע ולימים ראש הממשלה ונשיא המדינה, ספד לו- "באוניברסיטה הוא למד פילוסופיה, בצבא הוא לימד התנדבות. לפקודיו הוא נתן חום אנושי, ובקרבו הוא השרה קור רוח." סא"ל יונתן נתניהו ז"ל היווה דוגמה ומופת לדמותו של לוחם ומפקד בצבא ההגנה לישראל.